

משרד החינוך והתרבות
מינהל חברה ונוער

משרד הבריאות
אגף בטחוני חברתי

הסכם פעילות הכנה לצה"ל

265

<http://noar.education.gov.il> מינהל חברה ונוער

תוכן הסכם הפעילות:

- 267 עמ' פתח דבר
- 268 עמ' מטרות תוכנית ההכנה לצה"ל
- 269 עמ' תהליך הגיוס של מועמד לשירות ביטחון
- 270 עמ' התוכנית כתהליך חינוכי
- 271 עמ' הערכת מצב בית ספרית
- 272 עמ' שותפי עשייה לתוכנית ההכנה לצה"ל
- 273 עמ' הסכם פעילות בין המסגרת החינוכית לבין נציגי צה"ל
- 275 עמ' נספח מס' 1 - מרכיבי תוכנית ההכנה לצה"ל
- 276 עמ' נספח מס' 2 - פירוט מרכיבי תוכנית ההכנה לצה"ל
- 278 עמ' בקשה לתאום סדנה "לקראת שירות"

בהוצאת

מפקדת קצין חינוך ונוער ראשי

מערך מג"ן

בשיתוף נציגי משרד החינוך ומשרד הביטחון

נכונות לשירות
ומוכנות לצה"ל

פתח דבר

חוק שירות ביטחון, התשמ"ו-1986, מגדיר ומסדיר את חובת השירות בצה"ל של אזרחי מדינת ישראל ושל התושבים הקבועים בה. בהתאם לחוק שירות ביטחון, על כל מיועד לשירות ביטחון חלה חובת ההתייצבות על פי צו - לרישום, בדיקות וגיוס לשירות ביטחון.

השירות בצה"ל מהווה מימוש חובה אזרחית המתבטאת בנכונותם ובמוכנותם של בני הנוער ליטול על עצמם אחריות אישית תוך מעורבות חברתית והזדהות עם המטרות המוצבות בפני צה"ל.

הכנת בני הנוער לשירות בצה"ל מחייבת אפוא הפעלת תוכנית ייחודית, המשלבת את עשייתם של משרד החינוך, משרד הביטחון וצה"ל.

היעד המרכזי המשותף הוא הכנת כלל בני הנוער לצה"ל על ידי חיזוק נכונותם ומוכנותם לשירות משמעותי ותורם, תוך הדגשת חשיבותו של המערך הלוחם, כמפורט בחוזר המנהל הכללי תשס"ח-נובמבר 2007.

למנהל,

מטרת הסכם זה הינה לעגן את תוכנית ההכנה לצה"ל כחלק מהתוכנית החינוכית הבית ספרית.

ההסכם משלב את פעילותם של שלושת הגופים האמונים על הכנת הנער והנערה לצה"ל - משרד החינוך, משרד הביטחון וצה"ל, והוא יסייע בידנו לקבוע את התוכנית המיטבית אשר תותאם למאפייני המסגרת, מאפייני בני הנוער ועמדותיהם כלפי השירות הצבאי.

נציגי מערכת החינוך - מינהל חברה ונוער - חינוך חברתי-קהילתי ושל"ח, מערכת הביטחון - האגף הביטחוני חברתי ונציגי צה"ל - חיל החינוך והנוער, מערך מג"ן (מורות חיילות, אוכלוסיות ייחודיות, גדנ"ע, נח"ל) פרוסים גיאוגרפית ברשויות רבות ומהווים עבורך אנשי קשר לתחום.

שיתוף פעולה מיטבי בין המערכות יסייע רבות ויחזק במידה רבה את נכונות ומוכנות הנוער לשירות צבאי משמעותי.

שהיה יכולונו שנה עשייה משמעותית!

267

מינהל חברה ונוער <http://noar.education.gov.il>

מטרות תוכנית ההכנה לצה"ל

מטרת התוכנית:

העלאת שיעור הגיוס לצה"ל על ידי חיזוק נכונות ומוכנות בני הנוער לשירות משמעותי, תוך הדגשת חשיבותו של המערך הלוחם.

מטרות נוספות לתוכנית ההכנה לצה"ל (על פי חוזר מנכ"ל התשס"ח):

1. לטפח את תחושת ההזדהות וההשתייכות של בני הנוער לעם, לארץ ולמדינת ישראל.
2. להגביר את תחושת האחריות של בני הנוער, במימוש זכותם וחובתם האזרחית, לשמירה על ביטחון המדינה.
3. לעורר את מודעותם של בני הנוער לשאלות ערכיות ומוסריות תוך חיזוק יכולת השיפוט והביקורת, המחשבה העצמית והיוזמה.
4. לעודד את נכונות בני הנוער, לשירות משמעותי בצה"ל, תוך הדגשת השירות במערך הלוחם, בהתאם לצורכי הצבא, כישוריהם ורצונותיהם.
5. להקנות לבני הנוער ידע ומיומנויות הנדרשים להם לקראת שירותם בצה"ל.

תהליך הגיוס של מועמד לשירות ביטחון (להלן - מלש"ב)

תהליך הכנת הנוער לשירות הצבאי מתקיים הן כתהליך הכנה לגיוס והן כהכנה לצומתי המפגש של המלש"ב עם המערכת הצה"לית. צומתי מפגש אלו משמעותיים וקובעים את עתידו של הנער במסגרת השירות הצבאי. תחילת התהליך היא לרוב בכיתה י"א והמשכו במהלך כיתה י"ב עד יום הגיוס.

צו ההתייצבות מחייב את המלש"ב להתייצב בלשכת הגיוס לצורך רישום ובדיקות. ביום זה המלש"ב עובר אימות נתונים, מבחנים פסיכוטכניים ובדיקת רופא ונקבעים נתוני האישיים אשר ישפיעו על התפקידים שאותם יקבל בשאלון ההעדפות.

**צו ההתייצבות
כיתה י"א-י"ב**

לאחר קיום צו ההתייצבות נשלח אל המלש"ב שאלון העדפות למקצועות האיתור בלבד (הנקבע על פי נתוניו של המלש"ב). עליו לדרג את העדפותיו ולהחזיר את בחירותיו לאחר כחודש ללשכת הגיוס.

**יום המיון
התעסוקתי ומילוי
שאלוני העדפות
והשבתם
כיתה י"ב**

במקביל, מקבל המלש"ב זימון ליום המיון התעסוקתי, אשר בו יתקיימו מבחנים פסיכוטכניים, סימולציות, משימות אישיות או קבוצתיות ועוד, אשר מטרתם לבדוק יותר מקרוב את נתוניהם של המלש"בים על פי אמות מידה חדשות, כגון: טכני, הדרכה, טיפול באדם, מינהל וארגון, עיבוד מידע, שדה ועוד.

לאחר יום מיון זה, מקבל המלש"ב שאלון העדפות ליעדים שלא דורשים איתור קדם צבאי, ואותו עליו לדרג באתר "עולים על מדים". זוהי ההזדמנות של המלש"ב להשפיע על שיבוצו.

**השתתפות בימי
גיבושים / מיונים
כיתה י"ב**

מלש"ב הנמצא מתאים על פי נתוניו, מקבל זימון לגיבושים ליחידות ההתנדבותיות/ לימי מיונים בחילות השונים לתפקידי האיתור. אם המלש"ב עובר את המיון או הגיבוש, ייקבע תאריך גיוסו על פי התפקיד שאליו התקבל.

השלב האחרון בציר תהליך הגיוס של המלש"ב, ובו הוא עובר לסטאטוס של חייל בצבא ההגנה לישראל.

**הגיוס
לצה"ל**

תוכנית ההכנה לצה"ל בנויה לאור תהליך הגיוס של המלש"ב ומותאמת לנתוני הגיוס ולעמדות בני הנוער במסגרת (עליהם נפרט בהמשך).

התוכנית כתהליך חינוכי

התהליך החינוכי מושתת על שלושה צירי פעולה השזורים זה בזה ומשלב השפעה על שלושת מרכיבי הפעולה הבאים לידי ביטוי בפעילויות השונות של התוכנית החינוכית בבית הספר:

המרכיב הערכי

חינוך למעורבות חברתית ולמימוש חובה אזרחית, צה"ל והחברה הישראלית, ערכי צה"ל, שירות נשים בצה"ל

חשיפת בני נוער למודלי השפעה:
"מדבר מהשטח"

חיבור בני הנוער למורשת צה"ל
"יום בעקבות לוחמים", "מבצע זר ואנדרטאות",
מורשת קרב ועוד

מרכיב המידע

העברת המידע התומך את צומתי ההכרעה:
צו התייצבות, מיון תעסוקתי, שאלון העדפות

תיווך המידע לבני הנוער במסגרת
עבודה פרטנית

חשיפת בני הנוער ליחידות צה"ל ולתפקידים
(מיצג חילות)

סדנאות "לקראת שירות" -
האגף הביטחוני-חברתי

מרכיב התנסות וההסתגלות

התמודדות עם מעברים, היכרות עם שגרת החיים
הצבאית - שבוע גזנ"ע, הכנה ועיבוד ועוד

מרכיבים אלו באים לידי ביטוי בפעילויות השונות בתוכנית ההכנה לצה"ל.

הערכת נוצב בית ספרית

תהליך חינוכי המותאם למסגרת החינוכית מחייב היכרות עם אופי המסגרת החינוכית ומאפייני בני הנוער המתחנכים בה. לאור זאת קיימים מספר שלבים:

א. ניתוח מאפייני המסגרת החינוכית

ריכוז הנתונים אודות בית הספר – סוג בית הספר, מגמות לימוד, ערכים מובילים, מספר תלמידים, מספר כיתות, תוכנית הלימודים, תוכנית חינוך חברתית וכדומה.

ב. ניתוח מגמות הגיוס של בית הספר

במערכת הנתונים הצה"לית קיימים נתוני הגיוס של כל בתי הספר. נתונים אלו מצביעים על מגמות הגיוס ליחידות צה"ל השונות, המיצוי והשריזות של בוגרי בית הספר. ניתוח נתונים אלו מהווה שלב מרכזי בבניית התוכנית. מנהל בית הספר יהא חשוף למגמות המרכזיות שעליהן מצביעים הנתונים.

ג. ניתוח מצב בני הנוער במסגרת החינוכית על פי סטאטוס מלשכת הגיוס

על מנת להשפיע בצורה ממוקדת על בני הנוער ששיתוף הפעולה שלהם מול לשכת הגיוס באחד מצומתי ההכרעה לא התקיים באופן מיטבי, יקבל המד"ן דו"ח מצב מלשכת הגיוס ועל פיו יאתר את אוכלוסיית היעד שיש לקיים עמה תהליך פרטני.

ד. בניית תוכנית ההכנה לצה"ל

בניית תוכנית המותאמת למאפייני המסגרת, למגמות הגיוס ולסטאטוס בני הנוער מלשכת הגיוס. התוכנית תהיה מודולרית ותכיל תכנים משלושת צירי התוכנית (חינוך – ערכי, מידע, התנסות).

ה. ביצוע התוכנית

העברת מידע התומך צומתי הכרעה, ליווי בני הנוער שאותרו דרך דו"חות לשכת הגיוס, ביצוע פעילויות התומכות את תהליך הגיוס של בני הנוער לשירות.

ו. הערכת התוכנית

אפקטיביות התוכנית תימדד ותיבחן לאור צומתי ההכרעה של בני הנוער עם המערכת הצבאית. התוכנית תהיה מודולרית ותכיל תכנים משלושת צירי התוכנית (חינוך – ערכי, מידע, התנסות).

שותפי עשייה לתוכנית ההכנה לצה"ל

א. נציגי משרד החינוך:

פיקוח של מינהל חברה ונוער – מפקחי חינוך חברתי קהילתי, מפקחי של"ח, וכן מפקחי חינוך גופני, מפקחי שפ"י. מפקחים אשר יסייעו לבית הספר בהכשרה, ויסייעו לרכז חינוך חברתי-קהילתי ולצוות החינוכי בבניית התוכנית וביצועה.

ב. נציגי משרד הביטחון – האגף הביטחוני-חברתי:

רכז הכנה לצה"ל – נציג משרד הביטחון במרחב הגיאוגרפי, שותף בבניית תוכנית ההכנה לצה"ל למסגרת החינוכית ומתאם את פעילויות ההכנה לצה"ל שבאחריות האגף הביטחוני-חברתי.

הרכז עובד בשיתוף פעולה מלא עם מפקחי משרד החינוך וקציני מערך מג"ן על מנת להשיג את יעדי תוכנית ההכנה לצה"ל שהותאמה למסגרת החינוכית.

ג. קציני וחיילי צה"ל – חיל החינוך והנוער, מערך מג"ן:

1) מזרין נוער במרחב/ חייל נח"ל/ מורה חיילת (במסלולים הרלוונטיים בלבד)

החיילים מבצעים את שירותם הצבאי במסגרות החינוכיות ומשמים כנציגי צה"ל במערכת האזרחית. במסגרת תפקידם אמונים הם על הכנת בני הנוער לשירות הצבאי הן באופן ישיר על ידי העברת מידע אודות המערכת הצה"לית והן באופן עקיף על ידי פעילות חינוכית-חברתית.

אופי הפעילות של החיילים במסגרת החינוכית ייקבע בהסכם הפעילות ולאחר אישור כלל הגורמים הרלוונטיים.

2) מפקד אזור / מפקד מחוז / מפקד מרחב

ההיררכיה הצה"לית חשובה להבנה שהחייל מבצע את משימתו בתוך מערכת אזרחית, אך מחויב, כמו כל חייל, לפקודות ונוהלי הצבא.

מפקד אזור (מא"ז) בדרגת סג"מ/סגן – מפקדם הישיר של החיילים.

מפקד מחוז (מח"ז) בדרגת סרן – מפקדם של המא"זים, אחראי בגזרת המחוז להכנת בני הנוער לשירות הצבאי.

מפקד המרחב בדרגת סגן אלוף – מפקד על המרחב הגיאוגרפי שעליו הוא אמון בנושא הכנת בני הנוער לשירות הצבאי.

בכל שאלה / מתן מענה ניתן לפנות לסגל הצבאי הפרוס באזור.

הסכם פעילות בין המוסגרת החינוכית לבין נציגי צה"ל

1. מועד הפגישה: _____

2. משתתפים:

א. נציגי המוסד החינוכי: _____

ב. נציגי משרד החינוך: _____

ג. נציגי האגף הביטחוני-חברתי: _____

ד. נציגי צה"ל: _____

3. תוכנית ההכנה לצה"ל:

א. תועבר לתלמידי כיתות י' / י"א / י"ב

ב. הפעילות תתבצע בהיקף של _____ שעות ובתדירות של _____ ימים בשבוע/חודש.

ג. התוכנית תתבסס על ניתוח מאפייני המסגרת החינוכית, ניתוח מגמות הגיוס ומיפוי בני הנוער על פי סטאטוס מלשכת גיוס, לאור צומתי המפגש של המלש"ב מול הצבא.

ד. התוכנית תועבר על ידי:

ה. מרכיבי התוכנית (ראה נספח מס' 2):

נושא הפעילות	קהל היעד	תאריך	הערות

4. איש הקשר של המוסד החינוכי לתחום ההכנה לצה"ל - רכז חינוך חברתי-קהילתי:

א. שם איש הקשר: _____

ב. טל': _____

ג. איש הקשר יקיים פגישות עבודה קבועות עם נציג משרד הביטחון וצה"ל אחת לחודש.

5. במהלך התוכנית תתבצע הערכה של מידת השגת המטרות. הערכה זו תכלול:
- א. שיקוף תמונת מצב ביניים המציגה את יישום תוכנית ההכנה לצה"ל במסגרת החינוכית.
 - ב. שיקוף תמונת מצב ביניים של המלש"בים אל מול הליכי הגיוס.
 - ג. סיכום תוכנית ההכנה לצה"ל במסגרת החינוכית בסוף שנת הלימודים.

6. על החתום:

מנהל בית הספר _____ נציג משהב"ט _____ נציג צה"ל _____
מפקח חינוך חברתי- מינהל חברה ונוער: _____

נספחים

נספח מס' 1 – מרכיבי גאונות ההכנה לצה"ל

1. הזדהות הפרט עם העם והמדינה

- א. פיתוח זהות יהודית ציונית.
- ב. חיזוק מחויבות הפרט לקהילה ולחברה.
- ג. הכרת מורשת צה"ל.

2. הקניית מיומנויות

- א. פיתוח היכולת לקבלת החלטות.
- ב. פיתוח הכושר הגופני והבנת תהליכי האימון.

3. החברה הישראלית וצה"ל

- א. חיזוק תפיסת השירות בצה"ל כביטוי לחובה אזרחית.
- ב. הבנת מיקומו של צה"ל בחברה הישראלית.
- ג. חיזוק המחויבות לשירות בצה"ל.
- ד. הכרת מורשת צה"ל.

4. המעבר לחיי צבא

- א. היכרות עם ערכי צה"ל והבנתם.
- ב. חיזוק המוכנות למעבר ממסגרת אזרחית למסגרת צבאית.
- ג. הכרת שגרת החיים במערכת הצבאית.
- ד. זיהוי קשיי הסתגלות.
- ה. הכנה לקראת שבוע גדנ"ע.

5. לקראת שירות בצה"ל

- א. התייצבות ראשונית בלשכת גיוס.
- ב. תהליכי המיון והשיבוץ.
- ג. מסלולי שירות (המערך הלוחם, הטכנולוגי, עתודה, תומכי לחימה ועוד).
- ד. הקניית מיומנויות לשירות משמעותי.

נספח מס' 2 – פירוט מרכיבי גאונות ההכנה לצה"ל

המרכיבים שלהלן מהווים חלק מתוכנית ההכנה לצה"ל במסגרת הבית ספרית

◀ **שבוע גדנ"ע:** מיועד לתלמידי כיתות י"א – ההרשמה באמצעות מפקחי השל"ח במחוזות. שבוע הגדנ"ע מהווה פרק התנסותי בתוכנית ההכנה לצה"ל. השבוע מתקיים בשלושת בסיסי הגדנ"ע של מערך מג"ן: צלמון, ג'זרה ושדה בוקר. במשך חמישה ימים בני הנוער עוברים הדרכה באופן צבאי (על פי היררכיה פיקודית), וחיים בשגרת יום צבאית (משמעת, יחסי מפקד-פקוד, לבישת מדים, תורנויות, לוי"ז צבאי, שדאות, מטווחים וכו').

מטרת השבוע: העלאת תחושת המסוגלות והמוטיבציה של בני הנוער לשירות משמעותי בצה"ל, על ידי התנסות חיובית במערכת הצבאית במסגרת שבוע גדנ"ע.

היערכות מיוחדת לקראת שבוע גדנ"ע, הן מבחינה תוכנית והן מבחינה ארגונית, תיערך על ידי בית הספר בשיתוף נציגי צה"ל – מערך מג"ן.

◀ **יום בעקבות לוחמים:** מיועד לתלמידי כיתות י"ב – בהובלת האגף הביטחוני-חברתי.

מטרת היום: הגברת המוטיבציה בקרב בני הנוער לשירות בצה"ל, תוך לימוד מורשת הקרב במרחב רמת הגולן, אהבת הארץ וחשיפת התלמידים לחילות צה"ל השונים.

היום נערך במרחב רמת הגולן, סיירים וצאלים, וכולל ביקור של בני הנוער באתרי מורשת קרב, תערוכת חילות ואמצעי לחימה, צפייה בתרגיל אש חיה ועצרת חגיגת מסכמת בהשתתפות אישיות בכירה ולהקה צבאית. במהלך כל היום מלווים בני הנוער על ידי גורמים צבאיים (מדריכי נוער / חיילי נח"ל).

◀ **סדנה לקראת שירות:** מיועד לתלמידי כיתות י"א (מצורך טופס הרשמה) בהובלת האגף הביטחוני-חברתי.

סדנאות הכנה לשירות המועברות על ידי קצינים בכירים במילואים בדרגת סגן אלוף ומעלה.

מטרות הסדנה:

1. עיצוב ראייתם של התלמידים את השירות הצבאי כזכות ולא כחובה, כהזדמנות לתרומה ולהתפתחות אישית, כתקופה המזמנת התנסויות חשובות ומשמעותיות בחייהם.
 2. הבנת ייעוד צה"ל, תפקידיו והערכים שעליהם מבוססת פעילותו של צה"ל.
 3. הבנת השפעתו של צה"ל והשירות הצבאי הן על חייהם כפרטים והן על חברה הישראלית כולה.
- הסדנה כוללת דיון כיתתי בנושאים אקטואליים ערכיים: צה"ל ואני, צה"ל והחברה הישראלית ולקראת שירות צבאי.

משך הסדנה: 5 שיעורים (כולל שיעור אחד באודיטוריום ובו יוקרנו סרטים).
הסדנה במימון משרד הביטחון.

לפרטים והרשמה:

רכז זרום -	אורן נחום - 050-6298884
רכז מרכז וירושלים -	שרגא פרקש - 050-6298890
רכזת תל אביב וגוש דן -	רבקה שריג - 050-6298897
רכזת צפון -	אילנית לאור - 050-6298887

◀ **מדבר מהשטח:** מיועד לתלמידי כיתות י"א-י"ב.

מפגש ישיר של תלמידי כיתות י"א ו-י"ב עם חיילים וחיילות ממערך יחידות השדה וממגוון מקצועות במתחם בית הספר.

המפגש מתמקד בעיקר בחוויות ובסיפורים אישיים, והוא נועד הן לשם העברת מידע והן לשם הפגת חששות.

◀ **מודל צו התייצבות / שרשרת חיול:** מיועד לתלמידי כיתות י"א-י"ב.

המחשת התחנות השונות אותן עובר המלש"ב בלשכת הגיוס בצו התייצבות/ביום הגיוס. באמצעות המודל ניתנים מענה, הכוונה והפגת החשש לקראת תהליכי הגיוס. המודל מתבצע באופן אטרקטיבי על ידי המד"נים.

◀ **ערב הורים:** מיועד להורי תלמידי כיתות י"א-י"ב.

מפגש מפקד בכיר עם הורי תלמידי כיתות י"א-י"ב, לשם רתימת ההורים כגורם המעודד עמדות חיוביות של המלש"ב כלפי השירות הצבאי. במהלך המפגש יועלו דילמות בנושא תפקיד המשפחה בתהליכי הגיוס, מעורבות אל מול התערבות, וכמו כן ינתן מידע על תהליכי המיון, השיבוץ והגיוס של המלש"ב.

◀ **מיצג חילות:** מיועד לתלמידי כיתות י"ב בלבד.

יום שבמהלכו מגיעים המלש"בים למיצג החילות בבסיס תל השומר לשם מתן מידע מקצועי, עדכני וחוויתי לבני נוער בכיתות י"ב על יחידות צה"ל לשם הפגת חששות, הרחבת טווח אפשרויות, והגברת המוטיבציה לשירות משמעותי וקרבי בצה"ל בהתאם לצורכי המערכת.

ניתן להתאים את תוכני היום לאוכלוסייה רלוונטית.

◀ **הרצאת יוהל"ן** (יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים): מיועדת לתלמידי כיתות י"ב.

העברת שיעורים על ידי קצינות צה"ל בנושא שירות נשים בצה"ל במסגרות בהן רמת המוטיבציה של נערות נמוכה בגיוס לצבא או שמיצוי הנשים למערך הלחימה / למערך הטכני הוא נמוך.

בברכת שיתוף פעולה בחיזוק הנוער והכנתו לשירות משמעותי בצה"ל.

לכבוד:
יחידת הכנה לצה"ל
האגף הביטחוני-חברתי
משרד הביטחון
הקריה תל אביב, 61909

בקשה לתיאום סדנה "לקראת שירות" לתלמידי י"א לשנה"ל תש"ע

אני הח"מ מבקש לתאם סדנה "לקראת שירות"

שם בית הספר _____

שם היישוב _____

מספר כיתות י"א _____ מספר תלמידים _____

1. תאריכים מבוקשים (ציין לפחות שניים עד שלושה) _____

2. _____

3. _____

כתובת בית הספר _____

מייל _____

טלפון בית הספר _____ פקס _____

שם איש הקשר _____ תפקיד _____

נייד _____ טלפון נוסף _____

תיאום היום יחייב את בית הספר לעמוד בכל הדרישות שצוינו במסמך.

ביטול 21 יום לפני הסדנה יחייב את בית הספר בעלות המנחים.

שם המנהלת _____ חתימת המנהלת _____

תאריך _____ טלפון להתקשרות _____

לפקס חזרה ליחידת ההכנה לצה"ל - 03-6084572

יש לאשר את קבלת הפקס בטלפון - 03-6084523/55